

АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ПРИРОДООХОРОННИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

Захаркін О.О., Мухіна А.В.

В умовах дефіциту державного бюджету України, основними джерелами фінансування заходів щодо охорони навколишнього середовища теоретично можуть стати власні кошти підприємств, кошти позабюджетних екологічних фондів, комерційних банків, інвестиційних компаній, приватний капітал, кошти міжнародних фінансово-кредитних інститутів і організацій.

У країнах заходу досвід функціонування подібних фондів нараховує не один десяток років. Так, приміром, в Австрії існує фонд навколишнього середовища, у Швеції – фонд по запобіганню забрудненню внаслідок використання палива, у Туреччині – фонд по запобіганню забрудненню навколишнього середовища.

Екологічні позабюджетні фонди, можуть створюватися як на місцевому, так і на загальнодержавному рівні. Головною метою функціонування регіональних фондів є одержання прибутків і інвестування отриманих коштів на здійснення заходів щодо охорони навколишнього природного середовища в конкретному регіоні (області, районі, місті, т.і.).

Джерелами прибутків місцевих екологічних фондів можуть бути: виплати підприємств за забруднення навколишнього середовища в межах допустимих нормативів і лімітів, виплати підприємств за понадлімітне забруднення навколишнього середовища, штрафи за порушення природоохоронного законодавства, екологічних норм, добровільні внески підприємств, організацій, установ, громадян, прибуток, одержуваний від комерційної діяльності, у тому числі у вигляді процентних платежів по кредитах що видаються за рахунок тимчасово вільних коштів, надходження з інших екологічних фондів, інші, не заборонені законодавством надходження.

Крім екологічних фондів помітно підвищується роль комерційних банків, і зокрема при наданні ними кредитів на фінансування заходів щодо охорони навколишнього середовища. Однак, при звичайному кредитуванні, підприємства, що здійснюють природоохо-

ронні інвестиції, не завжди можуть забезпечити своєчасне повернення наданих їм кредитів і виплату відсотків по ним. Тому необхідна розробка механізму пільгового кредитування екологічної діяльності. Рациональним представляється створення для цих цілей спеціалізованих "екологічних банків", що в основному будуть займатися кредитуванням природоохоронної діяльності.

Останнім часом все більше поширення в якості джерела фінансування природоохоронних інвестиційних проектів одержують екологічні інвестиційні і венчурні фонди, у сферу діяльності яких входить надання коштів на здійснення пріоритетних галузевих і регіональних екологічних програм. В основному такі програми передбачають впровадження нових екологічно чистих, маловідхідних і безвідхідних технологій, направлених на збереження природних ресурсів.

Величезний потенціал, що можна використовувати для фінансування природоохоронних інвестицій, являє приватний капітал, що представляє собою заощадження населення, кошти приватних фірм і організацій, зацікавлених у здійсненні екологічних інвестицій. У західних країнах приватний капітал в основному використовується для фінансування муніципальних екологічних проектів – утилізація відходів, впровадження нових технологій очищення води, енергопостачання.

В умовах нестачі коштів, кризи неплатежів підвищується роль міжнародного капіталу, як джерела фінансування природоохоронних інвестиційних програм. Так, серед міжнародних організацій, що фінансують природоохоронну діяльність в Україні та інших країнах Східної Європи, можна виділити TACIS у рамках Європейської Спільноти. В основному таке фінансування здійснюється для великих проектів в галузі енергетики, ядерної безпеки з бюджетом у кілька мільйонів доларів. TACIS представляє собою програму надання технічного сприяння в різних сферах діяльності, у тому числі і природоохоронної.

На закінчення можна відзначити, що інвестор при плануванні здійснення природоохоронних проектів має у своєму розпорядженні досить великий арсенал джерел їх фінансування. Тому найчастіше задача зводиться до вибору найбільш оптимальних із них.